

Izjave Stalina, Churchila in Trumana ob združitvi zavezniških čet

Ob združitvi enot 1. Ukrajinske fronte in zavezniških anglo-ameriških vojsk dne 27. aprila v središču Nemčije, v bližini Torgau-a, so dali maršal Stalin, predsednik Churchill in predsednik Truman sledeče izjave:

Proglas vrhovnega poveljnika maršala Sovjetske zveze J. V. Stalina

Rdeči armadi in vojskam zaveznikov!

V imenu sovjetske vlade se obračam k vam, poveljniki in bojavniki Rdeče armade in armad naših zaveznikov.

Zmagoslavne armade zavezniških držav, ki so vodile osvobodilno vojno v Evropi, so premagale nemško vojsko in se zedinile na teritoriju Nemčije.

Naša naloga in naša dolžnost je, da do konca pobijemo sovražnika, ga prisilimo, da položi orožje in brezpogojno kapitulira. To nalogo in to dolžnost do našega naroda in do vseh svobodoljubnih narodov bo Rdeča armada izpolnila do konca.

Pozdravljam sijajne vojske naših zaveznikov, ki sedaj stojijo na ozemlju Nemčije z ramo ob rami s sovjetskimi vojskami, polnimi odločnosti, da storijo svojo dolžnost do kraja.

Radijski proglas ministerskega predsednika Velike Britanije Churchilla

Po dolgih pohodih, velikih mukah in zmagah na kopnem in na morju, po prehodu čez mnoga bojna polja, so vojske velikih zaveznikov presekale Nemčijo in si podale roke. Sedaj bo njihova naloga, uničiti vse ostanke še bojujočih se nemških čet, izkoreniniti nacistično oblast in pokoriti hitlerjevsko vlado. Za te namene imamo na razpolago zadostne sile. Srečali smo se v vnetem in zmagovitem prijateljstvu, da bomo z neomajno odločnostjo izpolnili našo nalogo in našo dolžnost. Naprej na sovražnika!

Proglas predsednika Zedinjenih držav H. Trumana

Anglo-amerikanske armade pod poveljstvom generala Eisenhowera so se združile s sovjetskimi vojskami tam, kjer so se hotele združiti — v srcu nacistične Nemčije. Sile sovražnika so presekane na dvoje. To še ni čas dokončne zmage v Evropi, vendar pa se ta čas, za katerega so se tako dolgo mučili in katerega so tako željno pričakovali vsi ameriški, britanski in sovjetski narodi, sedaj približuje. Združitve orožja v srcu Nemčije ne sme iti mimo sveta neopazno. Prvič pomeni, da je uničena zadnja obupna nada Hitlerja in njegove razbojniške vlade. Skupna fronta in skupna stvar držav, ki so se v tej vojni združile proti tiraniji in nečlovečnosti, se je pokazala v dejanju, kakor se je nedolgo pred tem pokazala v odločnih sklepih. Nihče ne more prekrizati ali oslabiti odločenost naših prekaljenih armad, ki nameravajo te naloge zmagoslavno izvesti do dokončne zmage zaveznikov v Nemčiji. Drugič pa zedinjenje naših sil v tem trenutku kaže nam samim in vsemu svetu, da je sodelovanje naših narodov za delo miru in svobode resnično sodelova-

nje, ker je moglo uspešno premagati vse velike težave vojnega pohoda, največjastnejšega v vsej svetovni zgodovini. Narodi, ki lahko skupaj napravijo načrte in se vzajemno bore kljub največjim oviram oddaljenosti, jezika in težavnih zvez, kakršne smo

mi premostili, takšni narodi lahko skupaj živijo in skupaj delajo na skupni stvari svetovne organizacije povojnega miru.

Ta velika zmaga zavezniškega orožja in zavezniške strategije je tudi plod močnatosti in odločnosti Franklina

Rosevelta, lastnosti, katerih ni mogoče izraziti v besedah in ki bi se mogle kvečjemu popolnoma primerjati z vztrajnostjo in močnatostjo borečih se vojakov in mornarjev Združenih narodov. A dokler naši sovražniki ne bodo dokončno razbiti v Evropi in na Tihem oceanu, ne smemo popustiti v naporih našega zaledja za podpiranje naših junaških vojakov in mornarjev, prav tako kakor mi vsi vemo, da tudi na bojnem polju do tedaj ne bo oddiha.

Jugoslovanska armada lomi sovražnikov odpor Osvobojenih je mnogo važnih krajev

Beograd, 28. 4. — Vojno poročilo generalštaba Jugoslovanske armade javlja: Na hrvatski fronti naše čete napredujejo in v hudih bojih lomijo sovražnikov odpor. Na področju Bilo gore so zavzele močno sovražno oporišče Mali Gučevac in uničile celo posadko. Več naseljenih krajev je osvobojenih, med njimi Lenčarica,

Dabčevica, Perotnica, Turčević polje, Trojeglava, Gakovo, Črebušina, Sibeni in Jasenovac.

V dolini Une so naše enote po hudih bojih zavzele in osvobodile Bosansko Dubico in začele prehod čez reko Uno. Sovražnik je na tem področju pretrpel občutne izgube.

Na področju Karlovca so naše čete

ponovno odbile poizkuse sovražnikovega predora proti Ogulinu.

Na področju Klana-Reka se nadaljujejo ogorčeni boji.

V Sloveniji so naše čete zavzele zelo utrjena sovražna oporišča na Trnovski planoti. Ubitih je bilo 48 in ujetih 35 Nemcev, zaplenjeno pa 9 strojníc in več drugega orožja.

Odločilne zmage nad nacistično Nemčijo

Sovjetske in ameriške čete so se združile - Zavzeti so Potsdam, Spandau, Rathenau, Prenzlau, Angermünde, Wittenberg, in Breslau

Moskva, 28. 4. — Maršal Stalin je izdal štiri dnevne zapovedi. Prva dnevna zapoved javlja, da so se dne 27. 4. ob 13.30 uri vzhodno od Leipziga pri Grosslau-Torgau združile Prva ukrajinska armada maršala Žukova in anglo-ameriške čete. S tem so nemške čete v severni Nemčiji odrezane od čet v južnih predelih Nemčije.

Druga dnevna zapoved maršalu Žukovu javlja zavzetje Potsdama, Spandau-a in Rathenaua, važnih prometnih centrov in močnih oporišč v centralni Nemčiji.

Tretja dnevna zapoved maršalu Rokosovskemu javlja padeč mesta

Prenzlau-a in Angermündea, zelo utrjenih oporišč nemške obrambe pri Stettinu, važnih zato, ker leže v smeri Mecklenburga.

Četrta dnevna zapoved maršalu Konjevu javlja, da so čete Prve ukrajinske armade danes osvojile mesto Wittenberg in Fürstenwald, važna oporišča nemške obrambe na reki Labi, ter glavno mesto Šlezije, Breslau.

V znak dosežene zmage in zgodovinskega dogodka spojitve Prve ukrajinske armade in anglo-ameriških čet so v Moskvi izstrelili 24 salv iz 320 topov.

Amerikanci prekoračili Avstrijsko mejo

London, 28. 4. — Spojitve anglo-ameriških čet in Rdeče armade je dogodek, ki bo silno pospešil konec vojske s fašistično Nemčijo. Churchill je slovesno izjavil, da so si zavezniki s tem podali roke preko morja in zlomljene Nemčije.

Kakor javlja London, so Amerikanci pri Passauu prekoračili nemško-avstrijsko mejo in prodirajo zdaj v Av-

strijo naproti sovjetskim četam, ki se bližajo v smeri Linza. Na Bavarskem so ameriške čete zavzele Regensburg in Augsburg ter stojijo zdaj 40 km pred Münchenom.

Francozi prodirajo ob Bodenskem jezeru, ob Arlbergstrasse, ki vodi v Avstrijo. Amerikanci pa so drugič dosegli avstrijsko mejo pri Kössenu.

Zavzeta je Genova, Piacenza in Brescia

Mussolini, Pavolini, Farinacci in Graziano ujeti - 60.000 ujetnikov

Svobodna postaja Milano javlja, da so zavezniške čete prišle v Genovo, ki so jo že imeli v posesti italijanski partizanski odredi. Zavzeto je tudi mesto Piacenza in Brescia. Na tem sektorju so zavezniki zajeli 60.000

ujetnikov in zaplenili ogromno vojnega materiala.

Zavezniške čete so prispele južno do jezera Gardon in so še 75 km oddaljene od avstrijske meje.

Italijanski list „Orda“ poroča, da so

Maršal Tito na obisku v otroških domovih

Maršal Tito je obiskal v spremstvu dveh ministrov otroške domove v Dečanski ulici. V teh domovih žive bosenski, črnogorski in srpski otroci, ki so izgubili zaradi okupatorjevega

pustošenja dom in morda tudi starše. Maršal se je zanimal, kako živijo ti otroci in je ukazal, da se jim takoj napravi nova obutev.

Italijanska komunistična stranka je poslala pozdrav jugoslovanskim narodom.

Beograđani in narodne oblasti preganjajo špekulante

Prebivalstvo Beograda uspešno podpira narodne oblasti pri zatiranju črne borze. Tako so izsledile oblasti pri peku Živkoviću 31.4000 kosov mila za britje. Živković je kupil milo po 15 Din komad od svojih prijateljev Nemcev in ga skrtil, da počaka na čas, ko ga bo lahko prodajal po 1.200 Din kos. — V Kralja Milutina ulici 30 so pri hišniku našle oblasti tri zaklane svinje, 50 kg masti in košaro mesa, vse last kmeta, ki je nameraval vse skupaj prodati po črnoborzijanski ceni. — V privatnem stanovanju Svetozara Arambašovića, lastnika tovarne usnja, so našle 50 kož, 17 m moškega blaga, 24 m ženskega blaga, 18 ženskih svilenih nogavic, 34 m svile, 3 sirove goveje kože in 3 telečje kože.

EDUARD HERRIOT OSVOBOJEN

Sovjetski vojaki so osvobodili Eduarda Herriota v nekem kraju zapadno od Berlina. Herriot je bil francoski ministrski predsednik in tudi odločen zagovornik prijateljstva s Sovjetsko zvezo.

Hermann Goering je odstopil kot šef nemškega letalstva. Je to popolnoma v skladu z dejstvom, da nemškega letalstva ni več.

Predsednik začasne poljske vlade v Bejrutu in minister zunanjih zadev E. Osupka-Moravski se nahajata v Moskvi. Skupno z njima sta dopotovala v Moskvo tudi sovjetski poslanik v Poljski V. Z. Lebedev in načelnik Sovjetske vojne misije Šatilov.

„Bodočnost slovenskega Primorja je v rokah Hrvatov in Slovencev“

piše angleški list „Manchester Guardian“

V italijanskem tisku se čim dalje bolj pogosto oglašajo fašisti in zahtevajo zase velike dele Slovenskega Primorja. Tem nenasitnim imperialistom odgovarja „Manchester Guardian“, glasilo angleške liberalne stranke.

Članek pravi, da je Italija po prvi svetovni vojni zaslužila pol milijona Slovencev in Hrvatov ter jih oropala pravice samoodločbe. Jugoslovani so danes upravičeno ogorčeni nad dogodki v Italiji. Mera trpljenja, ki so jim ga povzročili italijanski fašisti, je prepolna. Jugoslovani se dobro spominjajo Vladimirja Gortana, dobro se spominjajo drugih mučnikov, ki so se borili in padali za svobodo svoje zemlje, medtem ko so Italijani ploskali Mussolinijevim govorom. Njihove izkušnje so bile po fašističnem napadu na Jugoslavijo še strašnejše.

Ko pa je prišel čas obračuna, se je narodno osvobodilna vojska Jugoslavije pokazala več kot plemenita do Italijanov v Jugoslaviji. Da je italijanskim vojakom priliko, da vsaj deloma popravijo zločine, ki so jih zakrivali in jih pozvala, da pod svojo zastavo in s svojimi oficirji prično borbo zoper Nemce. Ni se odzvalo mnogo Italijanov. Italijanski oficirji so sabotirali obrambo Splita tako, da so septembra 1943 uničili svojo težko artilerijo. Večina italijanskih vojakov se je hitro vrnila na domove, da bi bila čim dalje od vojne. Do onih, ki so ostali in skupno z jugo-

slovanskimi vojaki delili vse nevarnosti, čutili Jugoslovani iskreno prijateljstvo, o čemer Italijani sami najlažje pričajo.

V današnjem italijanskem tisku ne najdeš besede o vprašanju, kdo bo ponovno zgradil jugoslovanske domove, ki so jih uničili Italijani. Ni niti vesti o vojni škodi, ki jo Italija dolguje Jugoslaviji, niti besede o lačnih jugoslovanskih otrocih, ki stradajo, ker je italijanska vojska uničila njihove domove, pokradla hrano in jim pobila starše. Niti besede o kaznovanju vojnih zločincev, niti besede o vsem, kar je bistvene važnosti. Mnogo pa je govora o bodočnosti Istre in Gorice in to s prozorno namero prav v trenutku, ko zavezniške armade v Italiji napredujejo. *Toda bodočnost Istre in Gorice leži v rokah Hrvatov in Slovencev, ki tam žive in tvorijo ogromno večino prebivalstva. Oni so že povedali svoje mnenje in bodo znali braniti svoje pravice.*

Po vsem, kar se je dogodilo, je v dokaz dobre italijanske volje potrebno mnogo več od praznih besedi v italijanskem tisku, pa naj bodo to besede grofa Štorca ali signora Bonomija ali koga drugega. Jugoslavija hoče bolj prepričljivih dokazov dobre volje. Dokler teh ni, ne bodo „presenečenja“ v italijanskem tisku z vsemi njihovimi prozornimi namerami napravila nobenega vtisa na trpeče narode Jugoslavije.

Deklaracija narodne vlade federalne Makedonije

Prva narodna vlada Makedonije, ki je bila sestavljena dne 16. t. m. po navodilih AVNOJ-a (Antifašističnega večja narodnega osvobodilnega Jugoslavije), se je 25. t. m. predstavila makedonskemu narodu, vsejugoslovanski in zavezniški javnosti z deklaracijo, v kateri je obsežen obširen program borbe in dela.

Ustanovitev samostojne makedonske vlade je viden dokaz enakopravnosti, bratstva in enotnosti narodov Jugoslavije, kar je plod skupne borbe proti okupatorju. Obenem je to tudi dokaz, da se uresničujejo polne narodne pravice in enakopravnost vseh narodov naše domovine v demokratični federativni Jugoslaviji.

Makedonska vlada izraža v deklaraciji globoko ljubezen in priznanje makedonskega naroda napram bratski Rdeči armadi, ki je v tej težki borbi proti fašizmu največ pripomogla k svobodi iz fašistične sužnosti. Narodna vlada Makedonije stavi vse razpoložljive sile v borbo za dokončno osvobodilno Jugoslavijo pod geslom „Vse za fronto — vse za zmago“.

Obenem hoče nova makedonska vlada zgraditi in izvesti splošen načrt, ki bo obsegal obnovo in izboljšanje gospodarstva in socialnih prilik v vseh panogah narodovega življenja. Načrtno stremi razviti državno-gospodarsko področje, podpirati zadrage in sindikate v njihovem delu za izboljšanje življenjskih pogojev širokih slojev naroda. Posvečala bo tudi veliko pozornost zasebni inicijativi. Napoveduje boj proti vojnim bogatašem, špekulantom, črno-borzijancem, saboterjem ter onim, ki skrivajo blago. Vojno breme je treba prenesti z narodnih mas na one, ki niso sodelovali v borbi, marveč so bogateli na račun izmučenega naroda. Siromašnim kmetom je treba dodeliti ono zemljo, ki spada v obseg agrarne reforme. Siromašnim kmetom in mestnim proizvodnikom hoče osigurati kredite za povečanje

proizvodnje. Privatnikom se vrnejo od okupatorja odvzeta imetja. Izvesti hoče tudi načrtno obnovo opustošenih krajev, oskrbeti vojne invalide, partizanske, ujetniške in vojaške družine, kakor tudi one, ki so utrpeli škodo od fašističnega terorja.

Na zdravstvenem polju si nova makedonska vlada stavlja nalogo, izboljšati narodno zdravje in zdravstveno zaščito širokih ljudskih slojev. Napoveduje obsežno delo na prosvetnem področju. Demokratizacija ljudske oblasti se mora izvršiti preko svobodnih tajnih volitev.

Za izvedbo gornjih nalog se narodna makedonska vlada naslanja na vse sile svojega naroda, zbrane v enotni narodnoosvobodilni fronti, brez razlike na narodno in versko pripadnost, verujoč, da bodo vsi sodelovali za končno osvobodjenje in obnovo naše domovine, demokratične federativne Jugoslavije.

PROSTOVOLJCI SE ZBIRAJO

Včeraj je ZSM v Soboti priredila mladinski sestanek, namenjen vajencem in pomočnikom. Tovariš Izlok jim je objasnili smernice in načela nove Jugoslavije, nakar so pričeli vsi udeleženci na ves glas klicati: „Vsi na fronto, vse za fronto!“ Za Jugoslavijo, ki bo branila tudi naše interese, se bomo vsi borili, z borbo si bomo kovali srečnejšo bodočnost! Kar sredi sestanka se je dvignil mladinec in predlagal, da se naslednji dan zjutraj zberemo vsi in se javimo v našo vojsko. Po končanem sestanku so še pozno v noč odmevali po soboških ulicah vzkliki mladincev: „Vsi na fronto, vse za fronto! Smrt okupatorjem!“

Danes zjutraj so se mladinci spet zbrali. Z zastavo na čelu in s cvetjem okrašena je korakala soboška mladina na komando področja, kjer je bila formirana posebna jedinica, kot dva mladinska prostovoljna četa.

Naša beseda v Porabju

Madžarski oblastniki so se stotletja zaman trudili, da bi iz Slovencev med Muro in Rabo napravili Madžare ali kakor so oni temu rekli „madžarsko čuteče vende.“ Njihova raznarodovalna politika ni uspela niti v Porabju, ki je bilo njihovem vplivu najbolj izpostavljeno in po trianonskih sklepih odtrgano od ostalih prekmurških Slovencev. Rabski Slovenci so kljub temu v najtežjih prilikah ohranili svoj največji duhovni zaklad, slovensko besedo.

Odraslim je bila in je slovenska beseda sveta. Njih ljubezni do materinščine ni mogel omajati niti ošaben madžarski uradnik, niti madžarski učitelj, ki je imel nalogo madžarizirati za vsako ceno. Še otrokom v šoli so zaman bili v glavo madžarske besede. Doma, na ulici in pri igri so otroci vkljub učiteljevim grožnjam govorili slovenski. Fantje in dekleta so ob vsaki priliki — na svatbah, veselicah in ob večerih, ko so lupili seme, ličkali — glasno zapeli slovensko pesem. Najpogosteje je rabska slovenska pesem ljubezenske ali vojaške vsebine. Mladina iz Gornjega Senika je celo preko trianonske meje vtihotapila v vas nekaj znanih slovenskih narodnih pesmi. V Štefanovcih starejše ženske vedo še mnogo starih nabožnih pesmi.

Slovenske knjige in koledarje, ki so jih vedno radi prebirali, so rabski Slovenci tihotapili preko meja. Narečne molitvenike čuvajo po hišah kot svetinje iz roda v rod. Potemtakem ni čuda, če so se v Sakalovce priženjeni Madžari, zaradi sožitja s Slovenci, morali naučiti slovenski.

Lepa slovenska beseda naših porabskih bratov je porok, da bo Porabje zaživelo srečnejše življenje v Titovi Jugoslaviji, v katero si rabski Slovenci vsi tako želijo.

Iščemo vajence za tiskarsko stroko

Kdor ima veselje za delo v tiskarni, za črkoslavca ali za tiskarskega strojnika, naj se javi v PREKMURSKI TISKARNI v M. SOBOTI od 10 do 11 ure. Vajence za črkoslavca mora znati gladko slovensko čitati.

Šolska mladina na delu

Pod vodstvom učiteljstva so soboški pionirji sami uredili prostore našega prekmurskega muzeja. Pripravili so učilnico v baraki, kjer se vrše razni tečajji in sestanki. Zbirali so papir po raznih skladiščih, očistili novo šolsko poslopje in pet privatnih hiš, kjer je okupator imel svoja skladišča. V petih dneh so zbrali petnajst velikih voz (karol) papirja in ga sortirali. Deklice so pomagale pri čiščenju tobaka za našo mlado narodno vojsko. Pionirji in šolska mladina so v petih dneh opravili delo 245 delovnih dni. Na šoli je vpisanih 338 šoloobveznih otrok, 192 dečkov in 196 deklic. Vendar to še ni vsa mladina. Slovenski očelje in matere! Skrbite, da bo sleherni vaš otrok deležen dela, deležen časti, ko se grade temelji nove državne ureditve. Pošljite deco v šolo! Proč z neutemeljenimi predsodki; naše učiteljstvo jamči za vašo deco. Vzgojiti hočemo mladino tako, da bo v ponos roditeljem, v korist narodu in državi. Danes in v bodoče je delo naša prva državljanska dolžnost! —s—

Prispevajte za Tiskovni sklad!
Dopisujte v svoj list!

ZAHVALA

Vsem, ki so nam obridki uri izgube preljubega moža, tateka in sina

OSTERCA PERINKA

ustreljenega v tišinskem logu od surovih madžarskih žandarjev, stali ob strani z iskrenimi izrazi sočutja in sožalja, vsem, ki so darovali vence na grob mučenika, duhovščini, posebno pa tovarišem partizanom, izrekamo najpriskrnejšo zahvalo.

Beltinci, 28. aprila 1945.

Družina OSTERC

Vojaško sodišče sodi sovražnike slovenskega naroda

Vojaško sodišče vojne oblasti za Prekmurje je 26. IV. 1945 ne javni razpravi sodilo narodnega sovražnika Ladislava Džubana. Bil je aktiven član veleizdajalskega „Madžarskega kulturnega društva venske krajine“ (VMKE), katerega namen je bil, pomadžariti prekmurske Slovence. Vsa prekmurski študent, ki je hotel iti študirat na univerzo, je moral prej dobiti potrdilo o narodni zanesljivosti. Za izdajo potrdil je bila v okviru tega društva iz posebno zanesljivih članov sestavljena komisija, katere član je bil tudi obtoženec.

Ladislav Džuban je bil obsojen na 3 leta težkega prisilnega dela in na izgubo državljskih časti za dobo petih let.

Istega dne je vojaško sodišče sodilo narodnega sovražnika Nikolaja Puhana, ki za časa okupacije kot poštni uradnik na lastno pobudo s strankami ni hotel občevariti slovensko in to kljub temu, da ga je celo upravnik pošte, ki je bil Madžar, večkrat opominjal, naj govori s strankami, ki ne znajo madžarski, v slovenskem jeziku. Od poštnih uradnikov in uslužbencev je stalno zahteval, naj govorijo madžarski, ker jedo madžarski kruh. Okupator je imel v ljudeh njegove vrste najboljšo oporo za svoja raznarodovalna stremjenja, zato je vojaško sodišče Nikolaja Puhana obsodilo na težko prisilno delo za dobo 4 let in na izgubo državljskih časti za dobo 6 let.

Danes v nedeljo 29. aprila ob 10. je v Obrtni zadrugi otvoritev velike foto razstave „Naša borba“. Meščani in okoličani, mladina! Pridite na otvoritev!

Vse za fronto!

Majhna gorička vas Lončarovci daje dnevno za bolnico 80 jajc in 8 l mleka. Mladinke so zbrale doslej za ranjence, ki jih bodo odbarovale, 21 kg moke, 133 jajc, 6 košiči, 3 zavojce peciva, 18 kg posušenih sliv in pol kg masti. Za Drugi kongres imajo nabranih 1737 P in 37 RM.

V Moščancih so zbrale mladinke za ranjence 97 zavojev jedil. Ctovski prebivalci so dali za bolnico 200 jajc in 100 l mleka.

Černeka Zvonimir, učitelj v Medžimurju (Zasadbreg) se naproša, da se javi svojcem v G. Lendavo.

Delavci v beograjskih tovarnah tekmujejo, da bi čim bolj povečali produkcijo in tako pomagali fronti. V tovarni oblek in v tovarni za izdelovanje čevljev so delavci dvignili produkcijo za 80%.

Sprejeli smo dopise od naslednjih tovarišev: Štefan Banfi, Zadravec iz Lippe, Alojz Bobovec iz Gančan, Kovač Franc iz G. Lendave, Jože Petek in Ivan Krapec iz Beltincev. Na vse dopise bomo odgovarjali oz. jih objavljali.